

เด็กพิการ..ไม่ควรถูกทิ้งไว้ข้างหลัง!! การศึกษาเปิดโลกสร้างงานมีศักดิ์ศรี

ในสังคมที่การศึกษาเป็นประตูสำคัญสู่คุณภาพชีวิตที่ดี คำถามหนึ่งที่ยังคงสะท้อนอยู่เรื่อยๆ คือ เหตุใดเด็กพิการจำนวนมากจึงไม่สามารถเดินไปถึงปลายทางเดียวกับเด็กทั่วไป ทั้งที่พวกเขา มีความฝัน มีความสามารถ และมีศักยภาพไม่แตกต่างกัน การหลุดออกจากระบบการศึกษาไม่ได้หมายถึงการพลาดโอกาสเรียนรู้เท่านั้น หากแต่เป็นการสูญเสียโอกาสในการทำงาน รายได้ ความมั่นคง และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ในระยะยาว

ตลอดระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ได้พยายามคลี่คลายปัญหานี้อย่างต่อเนื่อง ผ่านการสร้างระบบสนับสนุนด้านการศึกษาและอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ เพื่อไม่ให้พวกเขาต้องหายไปจากเส้นทางชีวิตเพียงเพราะข้อจำกัดที่สังคมยังไม่พร้อมรองรับ **ตัวเลขที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำ**

ข้อมูลจากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ระบุว่า ปี 2568 ประเทศไทยมีผู้พิการกว่า 3.01 ล้านคน แต่ในจำนวนนี้ เยาวชนพิการที่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามีเพียงส่วนน้อย โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร แม้จะเป็นพื้นที่ที่มีสถานบันการศึกษาจำนวนมาก แต่กลับพบว่าเด็กพิการที่ได้เรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยมีเพียงร้อยละ 1.45 หรือประมาณ 31,512 คนเท่านั้น

อุปสรรคสำคัญไม่ได้อยู่ที่ความสามารถของเด็กพิการ หากแต่อยู่ที่เงื่อนไขแวดล้อมรอบตัว ตั้งแต่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ระบบขนส่งสาธารณะที่ไม่เอื้อต่อผู้พิการ สถานศึกษาที่ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ไปจนถึงบุคลากรที่ยังไม่เข้าใจความต้องการเฉพาะด้าน ส่งผลให้เด็กพิการ

จำนวนมากต้องหลุดออกจากระบบการศึกษาก่อนจะถึงระดับอุดมศึกษา และเมื่อต้นทางถูกตัด โอกาสในตลาดแรงงานย่อมแคลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การสร้างโอกาส ไม่ใช่การสงเคราะห์

นางภรณ์ ภูประเสริฐ ผู้ช่วยผู้จัดการกองทุน สสส. ชี้ให้เห็นว่า การสนับสนุนเด็กพิการไม่ใช่เรื่องของความสงสาร แต่คือการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การลงทุนด้านการศึกษาที่ครอบคลุมและเชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน จะช่วยให้เด็กพิการสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว

สสส. จึงมุ่งสนับสนุนให้เด็กพิการได้เรียนต่อในระดับอุดมศึกษา

ในสาขาวิชาที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง ทั้งในภาครัฐและเอกชน พร้อมทำงานเชิงรุกเพื่อลดช่องว่างระหว่าง “เรียนจบ” กับ “มีงานทำ” ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่คนพิการจำนวนมากต้องเผชิญ

มทรมและแนวแห่งเดียวของประเทศ

หนึ่งในกลไกสำคัญคือการจัดงาน “เยาวชนพิการ กทม. เรียนดี มีงานทำ” มทรมและแนวทางการศึกษาและอาชีพสำหรับคนพิการแห่งเดียวในประเทศไทย ซึ่งจัดขึ้นโดย สสส. ร่วมกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มูลนิธินวัตกรรมทางสังคม มูลนิธิด้วยกัน เพื่อคนพิการและสังคม และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

งานดังกล่าวเปิดพื้นที่ให้เยาวชนพิการได้เข้าถึงข้อมูลการศึกษาต่อ พบกับสถาบันอุดมศึกษาโดยตรง ค้นหาศักยภาพของตนเอง และเห็นเส้นทางอาชีพที่เป็นไปได้จริง ผ่านกิจกรรมเรียนรู้

3 ด้าน ได้แก่ การให้คำปรึกษาด้านอาชีพ การช่วยจัดทำ Portfolio และการถ่ายทอดแรงบันดาลใจจากรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จ

มีสถาบันการศึกษาร่วมให้ข้อมูลกว่า 16 มหาวิทยาลัย หน่วยงานสนับสนุนจาก 16 องค์กร และมีเยาวชนพิการเข้าร่วมกว่า 250 คน สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของเด็กพิการที่เพียงรอ “โอกาส” และ “พื้นที่” ในการเริ่มต้น

มหาวิทยาลัยกับบทบาทการสร้างสังคมเท่าเทียม

รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระบุว่า มศว. ยึดหลักปรัชญา “ปัญญาเพื่อสังคม” โดยเชื่อว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำ มหาวิทยาลัยจึงมุ่งพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ Inclusive ทั้งด้านกายภาพ เทคโนโลยี และระบบสนับสนุนทางวิชาการ เพื่อให้ นักศึกษาพิการสามารถใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข

ปัจจุบัน มศว. รับนักศึกษาพิการปีละ 26 คน และมีแผนเพิ่มจำนวนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนพิการได้เรียนรู้ เต็มโต และออกไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม

การเชื่อมการศึกษา สู่อุตสาหกรรมอย่างมีคุณค่า

นายอภิชาติ การ์ณกรสกุล ประธานกรรมการมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม อธิบายว่า เป้าหมายสูงสุดไม่ใช่เพียงการมีงานทำ แต่คือการทำงานที่มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และตอบโจทย์ศักยภาพของคนพิการ มูลนิธิฯ จึงทำงานเชื่อมโยงฐานข้อมูลการศึกษา เข้ากับภาคธุรกิจและตลาดแรงงาน เพื่อสร้างสะพานจากรั้วมหาวิทยาลัยสู่โลกการทำงานอย่างแท้จริง

ขณะที่กระทรวง อว. เดินหน้าสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยทั่วประเทศจัดตั้งศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (DSS Center) และปรับสภาพแวดล้อมตามหลัก Universal Design เพื่อยืนยันว่า

ความพิการจะไม่ใช่อุปสรรคต่อการเข้าถึงองค์ความรู้ในยุคที่โลกกำลังเปลี่ยนผ่านสู่สังคมดิจิทัลและ AI

เรื่องเล่าจากความฝันที่จับต้องได้

หนึ่งในภาพสะท้อนของความสำเร็จคือเรื่องราวของ “ธีรวัฒน์” เยาวชนออทิสติกที่เติบโตมากับความรักและการสนับสนุนจากครอบครัว เขาเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการศึกษาและอาชีพอย่างต่อเนื่องกว่า 5 ปี ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม ด้วยผลการเรียนที่ดี และมีประสบการณ์ฝึกงานจริงในหน่วยงานรัฐ

ความฝันของเขาเรียบง่ายแต่ชัดเจน คือการเป็นพนักงานรถไฟ งานที่สอดคล้องกับความสนใจและตัวตน เรื่องราวเช่นนี้ตอกย้ำว่า เมื่อสังคมเปิดโอกาส เด็กพิการก็สามารถออกแบบชีวิตของตนเองได้ไม่ต่างจากใคร

อนาคตที่ไม่ควรถามว่า “เรียนไหนดี”

การทำงานตลอดทศวรรษของ สสส. และภาคีเครือข่าย แสดงให้เห็นว่า การลงทุนด้านการศึกษาและอาชีพสำหรับเด็กพิการไม่ใช่ภาระ แต่คือการลงทุนเพื่ออนาคตของสังคมโดยรวม เด็กพิการทุกคนควรมีสิทธิเรียนในสิ่งที่อยากเรียน เป็นในสิ่งที่อยากเป็น และมีงานทำอย่างมั่นคง

หากระบบการศึกษา ตลาดแรงงาน และทัศนคติของสังคมเดินไปในทิศทางเดียวกัน คำถามที่ว่า “เด็กพิการเรียนไหนดี” อาจไม่จำเป็นอีกต่อไป เพราะคำตอบจะเปิดกว้างอยู่ตรงหน้าอย่างเท่าเทียมสำหรับทุกคน.